

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY
Sekce obranné politiky a strategie
Odbor obranné politiky

Posudek vedoucího na diplomovou práci
Vojtěch PETRÁŠ: Iraqi Democracy: American Nation-building and Counter-insurgency in the Iraqi War

Vojtěch Petráš si jako téma své diplomové práce zvolil iráckou válku, konkrétně pak angažmá Spojených států amerických při stabilizaci země po svržení režimu Saddáma Husajna v roce 2003 a při vytváření nových institucí. Zaměřuje se na to, zda byly Spojené státy schopny efektivně uplatnit doktrínu Counter-insurgency (COIN) a pokud ne, čím byl jejich neúspěch v této oblasti způsoben. Jeho hypotézou je, že americká strategická kultura není kompatibilní s vedením operací nižší intenzity určených k potlačení či zamezení povstáním a nepokojům, a že americké kroky v Iráku byly často kontraproduktivní vůči cílům, které si USA vytýčily (s. 3).

Téma, které si autor zvolil, přesahuje svým širším rozměrem pouze období a problematiku irácké války a následného poválečného období. Podobným konfliktům, jako byly povstalecké aktivity v Iráku, totiž Spojené státy musely již v minulosti čelit vícekrát, přičemž asi nejznámějším příkladem je válka ve Vietnamu. Autor proto zcela správně zasazuje svůj výzkum do širšího historického kontextu, zkoumá, zda se Spojené státy dokázaly z neúspěchu ve Vietnamu (a i z dalších konfliktů) poučit a zapracovat toto poučení do své strategické kultury a do své válečné doktríny. Relevance této problematiky je dále posílena tím, že vzhledem k aktuální bezpečnostně-politické situaci ve světě lze očekávat, že podobných „insurgencí“ bude spíše přibývat a efektivní boj proti nim tedy bude nabývat na důležitosti.

Práce je logicky strukturována. V úvodu autor kromě základního představení problematiky rovněž formuluje své výzkumné otázky a hypotézu, definuje některé základní pojmy (nation-building, COIN) a určuje si proměnné, se kterými bude při svém výzkumu pracovat. Definice pojmů je dle mého názoru provedena fundovaně, autor při ní vychází z odborné literatury k tématu a ke stanoviskům odborníků přidává i svůj vlastní vhled. Správně uvádí, že v případě Iráku koncepty nation-building a COIN lze v podstatě používat paralelně (s. 6), protože USA vyvíjely úsilí v obou oblastech a často bylo obtížné odlišit, do které z nich konkrétní podniknuté kroky přesně spadaly. Určení příčinného vztahu mezi americkými záměry a kroky (nezávislá proměnná) a dopady těchto kroků na úsilí vyvíjené v oblasti COIN a nation-building je dle mého názoru rovněž logická (s. 7). Úvod ještě obsahuje rozbor použitých pramenů a literatury, kde autor celkem detailně analyzuje přínos hlavních zdrojů, které využil. Z tohoto rozboru i s poznámkového aparátu a práce s prameny v textu poměrně jednoznačně vyplývá, že autor věnoval výzkumu poměrně velké úsilí a shromáždil dostatek relevantních informací k provedení fundované analýzy zkoumané problematiky.

Následně autor dělí samotný text práce do tří kapitol – první je věnována okolnostem vedoucím k vypuknutí irácké války (zasazeným do kontextu vnitropolitického vývoje v USA), jejímu měnícímu se průběhu a konečně rozhodnutí se z Iráku úplně stáhnout. Jedná se tedy o kapitolu spíše deskriptivní, nicméně informace obsažené v ní jsou nezbytné po komplexnější uchopení problematiky. V druhé kapitole autor rozebírá americké strategické myšlení, s ohledem na již výše zmíněnou válku ve Vietnamu, institucionální paměť spjatou s nation-building a COIN, a náhled na vedení konfliktů v 21. století. Z mého pohledu je asi nejzajímavější třetí část práce, kde autor hovoří o „lessons learned“ a kde formuluje možná

doporučení, jak ve čtyřech konkrétních oblastech (security sector reform, insurgency and the surge, civil-military cooperation, democracy and legitimacy) postupovat v případných dalších podobných konfliktech. V této kapitole tedy práce překračuje čistě akademicko-analytickou rovinu a vstupuje na pole policy recommendations. Osobně se domnívám, že autor, který si problematiku velmi pečlivě nastudoval a zajímá se o ni dlouhodobě, nabízí čtenáři logická doporučení a zhodnocení, opřená o konkrétní fakta a dobře vyargumentovaná. Zajímavá je například část ohledně amerických nesnází při identifikaci vhodné osobnosti, která se měla ujmout řízení irácké vlády – role premiéra Malíkiho a jeho dlouhodobé setrvávání u moci proto, že „neexistovala vhodná alternativa“ (s. 64) až příliš nápadně připomíná například situaci v Afghánistánu po svržení Talibánu... V USA se přitom dnes otevřeně hovoří o tom, že Malíkiho vláda svou neschopností dohodnout se s Kurdy a zejména se sunnitskými Iráčany do značné míry přispěla k destabilizaci země a svým způsobem i k nástupu Islámského státu. Přesto se však udržel u moci až do srpna 2014, kdy byl pod tlakem okolností nucen rezignovat, a ve vládním aparátu a ozbrojených silách si nadále udržuje velmi silný vliv.

Z formálního hlediska práce nevykazuje žádné zásadní nedostatky. Poznámkový aparát je zpracován pečlivě, nevyskytují se v něm žádné nesrovnalosti. Po jazykové stránce je práce rovněž na velmi dobré úrovni, zmínil bych snad jen občasné nadužívání některých slov (např. „highly“), případně drobné stylistické neobratnosti, ale to jsou opravdu spíše nedůležité připomínky. Z hlediska rozsahu a vyžadovaných náležitostí práce splňuje všechny podmínky pro to, aby mohla být připsána k obhajobě.

Závěrem bych chtěl podotknout, že autora znám již z dob bakalářského studia a vím, že se na tuto problematiku specializuje dlouhodobě a že k vypracování této diplomové práce využil i svůj studijní pobyt ve Spojených státech. Zároveň mohu říci, že jeho práci hodnotím jak z akademického pohledu (jakožto jeho vedoucí) i optikou toho, že se tematikou, které se věnuje, zabývám i na Ministerstvu obrany ČR. Jeho diplomovou práci považuji za velice kvalitní jak z hlediska obsažených informací, tak s ohledem na použitou metodu výzkumu, argumentaci a přístup autora k tvůrčí práci. Doporučuji ji proto komisi k obhajobě s hodnocením výborně. Zároveň bych dal k úvaze (samozřejmě za předpokladu, že by o to autor sám měl zájem), zda by nebylo užitečné zkrácenou verzi práce publikovat.

V Praze dne 17. 6. 2015
PhDr. Jan Bečka, PhD.